I. Ogólnopolska Konferencja Naukowa
im. prof. Jana Winieckiego

Sopot, 26-27 listopada

dr Andrzej Paczoski
Katedra Polityki Gospodarczej, Wydział Ekonomiczny,
Uniwersytet Gdański

„Ewolucja polityki pieniężnej NBP po transformacji systemowej w Polsce”

Organizatorzy: Towarzystwo Ekonomistów Polskich, Uniwersytet Gdański, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie

Partner: Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Wprowadzenie

Struktura pracy

1. Wpływ systemu komunistycznego na gospodarkę.
2. Inflacja – jeden problemów polskiej transformacji.
3. Działania antyinflacyjne.
4. Zmiany w polityce pieniężnej.
5. Polityka pieniężna w latach 1989-2015.
6. Próba oceny.

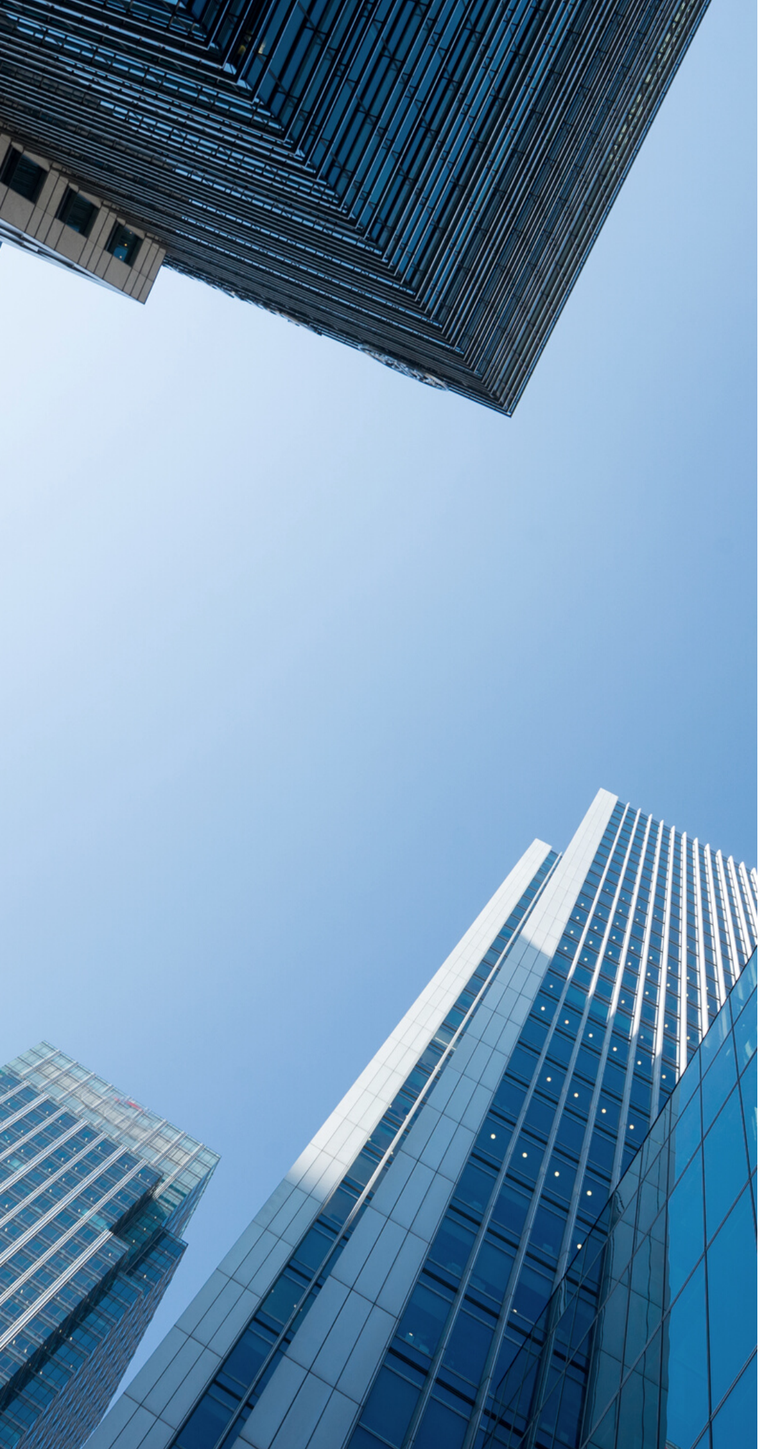

Program transformacji systemowej: stabilizacja, liberalizacja, zmiany instytucjonalne.

Przyczyny inflacji: deficyt budżetowy, dotacje, podwyższone ceny skupu produktów rolnych, kontrola cen żywności, rosnące płace oraz świadczenia socjalne (druk pieniądza w systemie komunistycznym).

Początek transformacji systemowej

Działania antyinflacyjne: uwolnienie cen, polityka kursowa oparta na USD (wymienialność wewnętrzna), zmienna miesięczna stopa oprocentowania kredytów, emisja obligacji zabezpieczających oszczędności, fundusz stabilizacyjny dla polityki kursowej (pożyczka MFW), podatek od ponadnormatywnych wynagrodzeń.

Zmiany instytucjonalne w polityce pieniężnej. Likwidacja systemu monobankowego, możliwość zakładania banków (deregulacja, powstanie konkurencji). Przekształcenia NBP.

Obniżenie inflacji

Podział polityki pieniężnej na etapy wg Grzegorza Wójtowicza:

- początek transformacji: 1989 – 1991;
- kształtowanie gospodarki rynkowej: 1992-1997;
- DIT: 1998 – 2003;
- przystąpienie Polski do UE, zakończenie transformacji systemowej: 2004 – 2008;
- kryzys finansowy i okres postkryzysowy: 2009 – 2015.

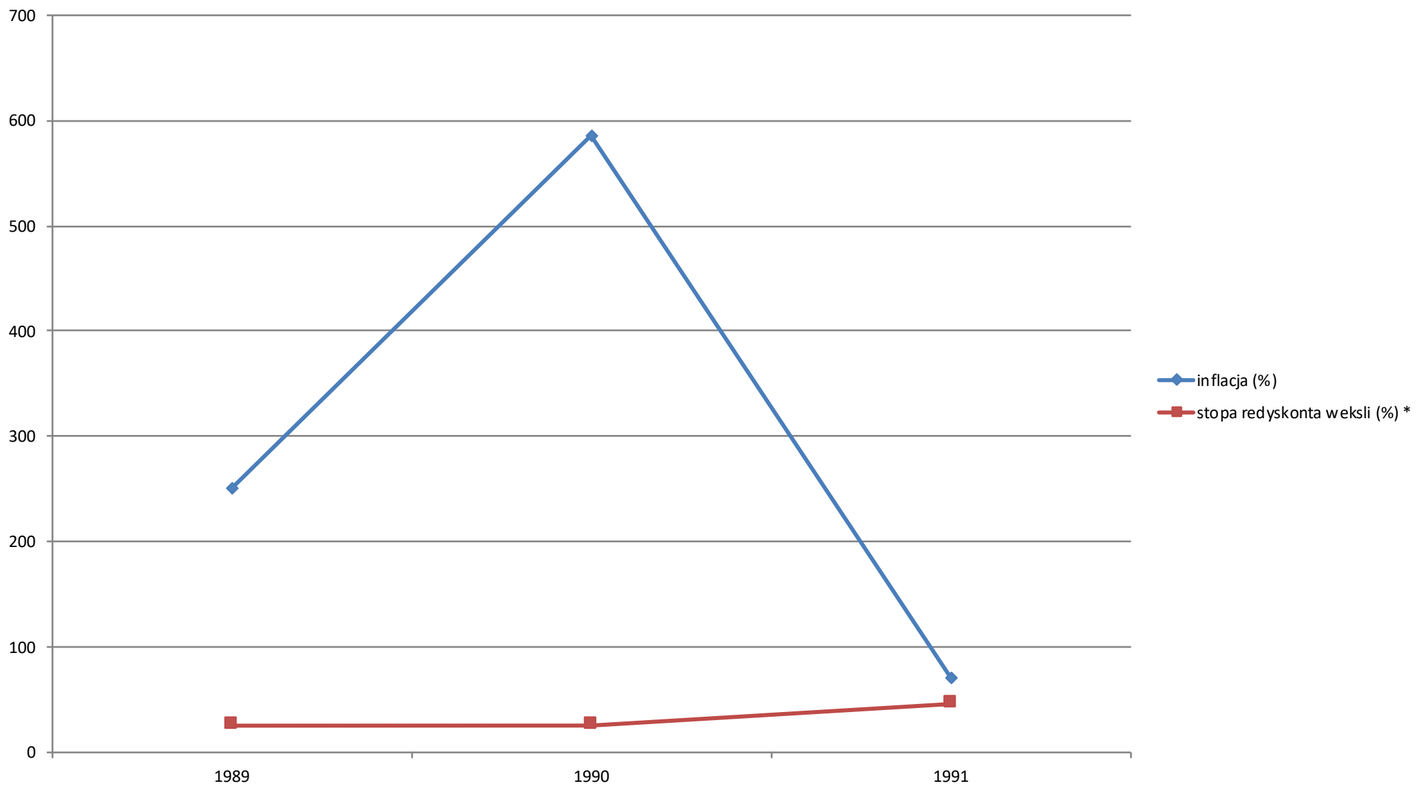

Rys.1. Inflacja i stopa redyskontowa weksli w latach 1989 – 1991

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz Narodowy Bank Polski – Internetowy Serwis Informacyjny, www.nbp.pl
***Dla 1990 i 1991 roku podano średnią arytmetyczną wielkości stopy redyskontowej. W 1990 roku od stycznia do listopada było dziewięć różnych wielkości tego instrumentu monetarnego, kolejno: 49%, 24%, 16%, 13%, 9%, 7%, 28%, 36%, 48%. Natomiast w 1991 roku wskazanych wielkości było kolejno pięć: 60%, 51%, 44%, 39%, 36%.**

Etapy w polskiej polityce pieniężnej

1989 - 1991

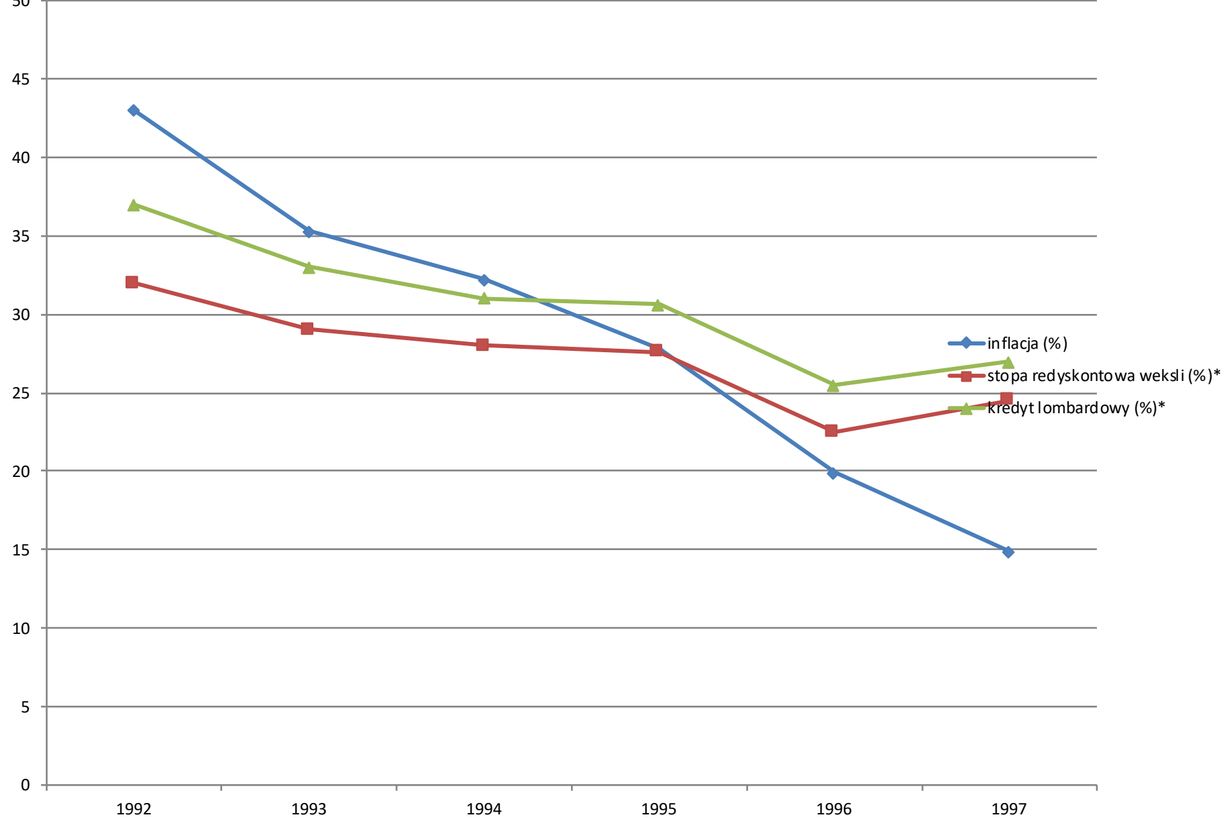

Rys. 2. Inflacja, stopa redyskontowa weksli oraz kredyt lombardowy w latach 1992 – 1997
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz Narodowy Bank Polski – Internetowy Serwis Informacyjny, www.nbp.pl
***Dla 1995 i 1996 roku podano średnią arytmetyczną wielkości stopy redyskontowej oraz kredytu lombardowego. W 1995 roku stopa redyskontowa wyniosła kolejno: 31%, 27% i 25%; natomiast w 1996 roku – 23% i 22%. Kredyt lombardowy w 1995 roku wyniósł kolejno: 34%, 30% oraz 28%; w 1996 roku – 26% i 25%.**

Etapy w polskiej polityce pieniężnej

1992 - 1997

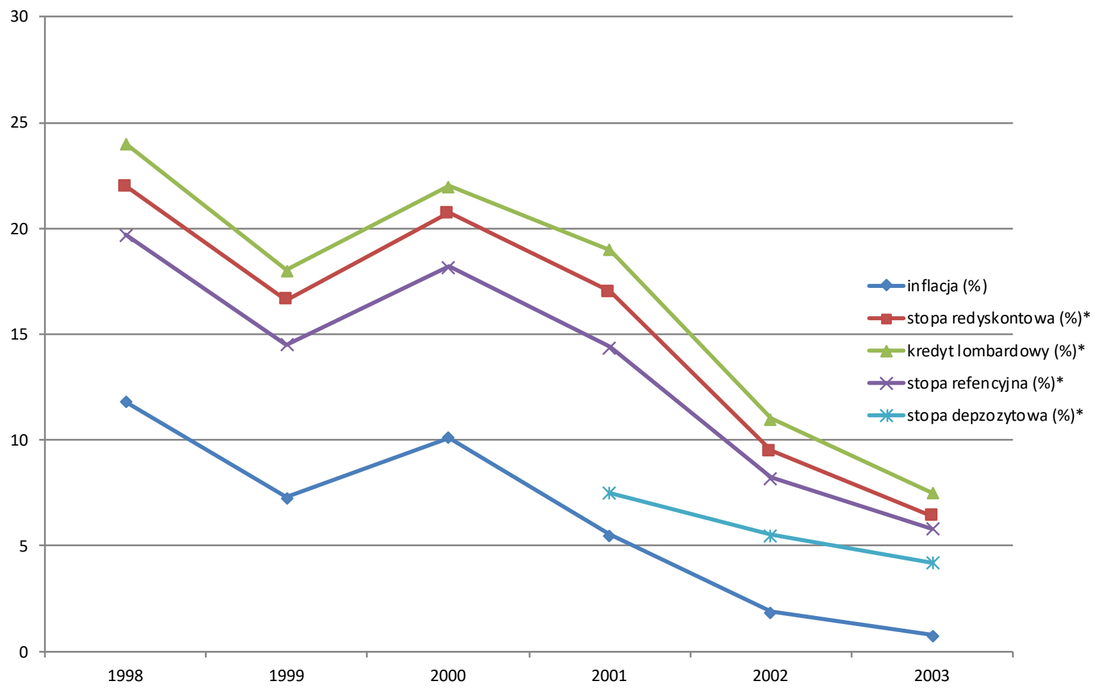

Rys. 3. Inflacja i podstawowe stopy procentowe NBP w latach 1998 – 2003
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz Narodowy Bank Polski – Internetowy Serwis Informacyjny, www.nbp.pl
***W latach 1998 – 2003 następowały częste zmiany opisywanych stóp procentowych. Władze NBP zmieniały stopy procentowe kolejno: w 1998 roku siedem razy, w 1999 roku trzy razy, w 2000 roku dwa razy, w 2001 roku siedem razy, w 2002 roku osiem razy a w 2003 roku sześć razy. Na rysunku podano średnie arytmetyczne wielkości stóp procentowych dla kolejnych lat.**

Etapy w polskiej polityce pieniężnej

1998 - 2003

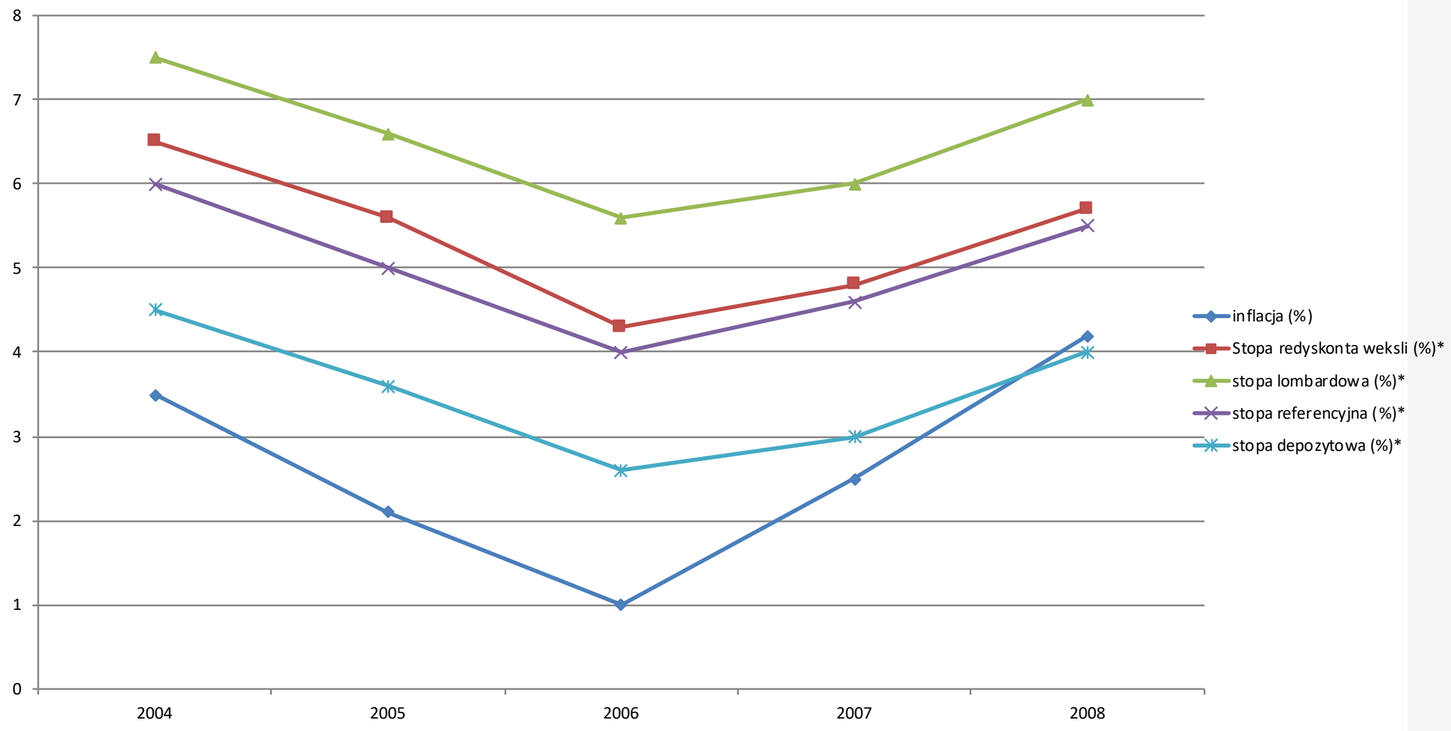

Rys.4. Inflacja i podstawowe stopy procentowe NBP w latach 2004 – 2008
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz Narodowy Bank Polski – Internetowy Serwis Informacyjny, www.nbp.pl
***W latach 1998 – 2003 następowały częste zmiany opisywanych stóp procentowych. Władze NBP zmieniały stopy procentowe kolejno: w 1998 roku siedem razy, w 1999 roku trzy razy, w 2000 roku dwa razy, w 2001 roku siedem razy, w 2002 roku osiem razy a w 2003 roku sześć razy. Na rysunku podano średnie arytmetyczne wielkości stóp procentowych dla kolejnych lat.**

Etapy w polskiej polityce pieniężnej

2004 - 2008

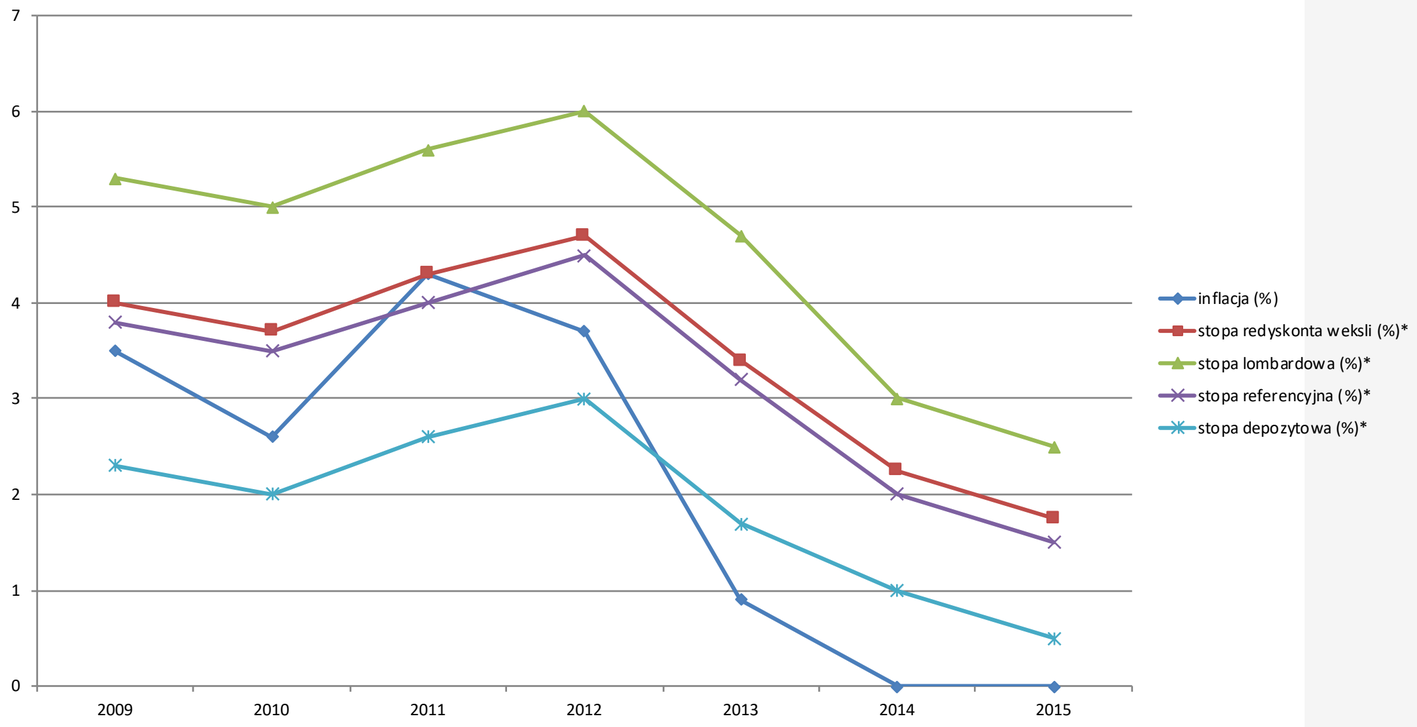

Rys. 5. Inflacja i podstawowe stopy procentowe NBP w latach 2009 – 2015
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS oraz Narodowy Bank Polski – Internetowy Serwis Informacyjny, www.nbp.pl
***Dla wszystkich podstawowych stóp procentowych NBP obliczono średnią ich wielkość dla poszczególnych lat. Władze banku centralnego zmieniały stopy procentowe kolejno: 2009 – cztery razy, 2010 – przez cały rok pozostały na poziomie ustalonym w czerwcu 2009 roku, 2011 – cztery razy, 2012 – trzy razy, 2013 – sześć razy, w 2014 i 2015 roku była tylko jedna zmiana.**

Etapy w polskiej polityce pieniężnej

2009 - 2015

Zakończenie

- niewydolność gospodarki centralnie planowanej – m. in. inflacja, spadek zaufania do pieniądza;
- program stabilizacji polskiej gospodarki uwzględniający pokonanie inflacji;
- antyinflacyjna polityka pieniężna, skuteczne przekształcenia w ramach tej polityki;
- NBP wobec wyzwań gospodarczych.

.

Dziękuję za uwagę

dr Andrzej Paczoski

Katedra Polityki Gospodarczej, Wydział Ekonomiczny, Uniwersytet Gdański

andrzej.paczoski@ug.edu.pl

Organizatorzy:

Towarzystwo Ekonomistów Polskich

UNIWERSYTET GDAŃSKI

WYŻSZA SZKOŁA INFORMATYKI i ZARZĄDZANIA z siedzibą w Rzeszowie

Partner:

EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU WSI POLSKIEJ